

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi

No: 13

Ağustos 2020

2020

**Liselere Geçiş Sistemi (LGS)
Merkezi Sınavla Yerleşen
Öğrencilerin Performansı**

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

2020

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi

No:13 • Ağustos 2020

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:13 • Ağustos 2020
ISBN: 978-975-11-5478-1

Yürütücü

Prof. Dr. Mahmut ÖZER • MEB Bakan Yardımcısı

Danışma Kurulu

Prof. Dr. Mahmut AK • İstanbul Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Yıldırım ÜÇTUĞ • Atılım Üniversitesi Rektörü
Prof. Dr. Petek AŞKAR • Hacettepe Üniversitesi Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Ali ERYILMAZ • Orta Doğu Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Selahattin GELBAL • Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Bekir S. GÜR • Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Eren CEYLAN • Ankara Üniversitesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Dilara Bakan KALAYCIOĞLU • Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Kemal Varın NUMANOĞLU • MEB Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürü
Dr. Sadri ŞENSOY • MEB Ölçme, Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürü
Dr. Cem GENÇOĞLU • MEB Temel Eğitim Genel Müdürü
Nazif YILMAZ • MEB Din Öğretimi Genel Müdürü
Özgür TÜRK • MEB Bilgi İşlem Dairesi Başkanı

Hazırlayanlar

Dr. Sadri ŞENSOY
Özgür TÜRK
Dr. H. Eren SUNA
Dr. Hande TANBERKAN
Emine EROĞLU
Ümare ALTUN

Tasarım ve Uygulama

Ümare ALTUN

Fotoğraflar: AA, MEB

T.C. Millî Eğitim Bakanlığı
Atatürk Bulvarı No: 98 Bakanlıklar ANKARA
www.meb.gov.tr

© Bu yayının tüm hakları T.C. Millî Eğitim Bakanlığına aittir. T.C. Millî Eğitim Bakanlığının izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

İçindekiler

Tablolar Dizini • 4
Şekiller Dizini • 4
Grafikler Dizini • 4
Önsöz • 5
Takdim • 7
Yönetici Özeti • 9

1. Giriş • 11

- 1.1 Merkezi Yerleştirme • 12
- 1.2 2020 Merkezi Sınav İstatistikleri • 13

2. 2020 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Sınav Performansı • 15

- 2.1 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısı Dağılımları • 16
  - 2.1.1 Türkçe Alt Testi • 16
  - 2.1.2 Matematik Alt Testi • 17
  - 2.1.3 Fen Bilimleri Alt Testi • 18
  - 2.1.4 T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testi • 18
  - 2.1.5 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testi • 19
  - 2.1.6 Yabancı Dil Alt Testi • 19
- 2.2 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Ham Puan Ortalamaları • 20
- 2.3 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanı Dağılımı • 21
- 2.4 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Okul Başarı Puanı ve Merkezi Sınav Puanı İlişkisi • 22

3. Sonuç • 23

Kaynaklar • 26

Tablolar Dizini

Tablo 1	2020 Merkezi Sınav	12
Tablo 2	Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısına İlişkin İstatistikler	13
Tablo 3	2020 Merkezi Sınav Madde Analizi ve Güvenirlik Analizi Sonuçları	13

Şekiller Dizini

Şekil 1	2020 Ortaöğretim Kurumları Tercih, Başvuru ve Yerleştirme Takvimi	12
Şekil 2	Liselere Geçiş Sistemi Kapsamında Merkezi Yerleştirme Süreci	14

Grafikler Dizini

Grafik 1	Türkçe Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	16
Grafik 2	Matematik Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	17
Grafik 3	Fen Bilimleri Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	18
Grafik 4	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	18
Grafik 5	Yabancı Dil Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	19
Grafik 6	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testinde Doğru Cevap Sayısı Dağılımı	19
Grafik 7	Cinsiyete Göre Alt Testlerdeki Ham Puan Ortalamaları	20
Grafik 8	Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Sınav Puanı Dağılımı	21
Grafik 9	Okul Başarı Puanı ve Merkezi Sınav Puanlarının Saçılım Diyagramı	22

Önsöz

Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında lise yerleştirmeleri 2019 yılında başarılı bir şekilde tamamlanmıştı. 2020 yılında 8'inci sınıf öğrencisinde yaklaşık 500 bin öğrenci artışı nedeniyle çok sorun yaşanacağı sıklıkla dile getirilmişti. Bu sıkıntıların üzerine küresel ölçekte yaşanan Covid-19 salgınının başlaması sürecin çok daha sıkıntılı geçeceği yönünde kimi endişelere yol açmıştı. Ancak, yerleştirme sonuçları, Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) süreci başarılı bir şekilde tamamladığını ortaya koydu.

Kapasite arttırıldı

Öğrenci artışı nedeniyle 2020 LGS'ye yönelik hazırlık çalışmalarımıza 2019-2020 eğitim-öğretim yılının başlamasıyla hız verdik. 2019'da olduğu gibi 2020'de de bakanlığımızın ilgili tüm birimleri ve 81 il müdürümüzün katılımlarıyla süreci birlikte yönettik. Böylece, bir taraftan sorunları tüm tarafların yakından görme imkânı arttığı gibi diğer taraftan sorunların çözümünde doğru ve hızlı karar alabilme kabiliyeti de arttı. İlk adımda sayısı artan 8'inci sınıf öğrencilerinin tamamına liselerde yeterli kapasite oluşturabilmek için il ve ilçelerde mevcut durumlar ve ihtiyaçlar bire bir belirlenerek mevcut okul yatırımları ihtiyaç durumuna göre yeniden yapılandırıldı. Her öğrenciye özellikle sınavsız okullarda yer oluşturabilmek için uzun soluklu çalışmalar başarılı bir şekilde tamamlandı. Artan öğrenci sayısını dikkate alarak sınavlı okul öğrenci kapasitesi de 2019 yılına göre yaklaşık yüzde 53 artırıldı. Diğer taraftan özellikle büyükşehirler için daha kritik olan sınavlı okul tercih sayısında iyileştirmeye gidilerek tercih sayısı 5'ten 10'a çıkartıldı. Böylece öğrencilerin tercihleriyle mevcut imkânlar arasındaki uyuşma oranının arttırılması hedeflendi. Ayrıca, 2019 yılında sınavla öğrenci alan Anadolu Lisesi bulunmayan 21 ilde de sınavla öğrenci alan en az bir Anadolu Lisesi açılarak 81 ilde sınavlı okullara erişim imkânı arttırıldı.

Covid-19 tedbirleri alındı

Covid-19 salgını sonrası okulların da kapatılması nedeniyle 2020 LGS kapsamındaki merkezi sınavda yeni düzenlemeler yapıldı. Öncelikle merkezi sınav kapsamı 8'inci sınıfın birinci dönemiyle sınırlandırıldı. Diğer taraftan sınavdaki sosyal mesafeyi kontrol altına alabilmek ve salgın ortamında sınav binalarını görme endişesini ortadan kaldırmak için her öğrencinin kendi okulunda sınava girebilmesi sağlandı. Böylece bir önceki yıla göre sınav bina sayısı beş kat artırıldı. Okulların dezenfeksiyonları sağlandı ve tüm öğrenci ve sınav görevlilerine ücretsiz maske verildi. Ayrıca, sosyal mesafe kuralının uygulanabilmesi için sınav öncesi, sınav sırası, sınav arası ve sınav sonrası süreçlerde her türlü tedbir alındı. İlk kez bu ölçekte bu koşullarda sınav yapan MEB, 20 Haziran 2020 tarihinde yapılan sınavı sorunsuz ve başarı ile tamamladı. 81 ilde tüm yöneticiler süreci başarılı bir şekilde yönettiler. 2019'da olduğu gibi 2020'de de da hiçbir soru iptali olmadı.

Sınavlı okullarda doluluk oranı yüzde 99

Sınavlı okul kapasitesinde yüzde 50'nin üzerindeki kapasite artışına rağmen sınavlı okullar yüzde 99,32 oranında doldu. Fen liseleri, sosyal bilimler liseleri ve Anadolu liseleri yüzde 100 oranında dolarken Anadolu imam hatip liselerinde doluluk oranı yüzde 99,8 ve mesleki ve teknik Anadolu liselerinde doluluk oranı yüzde 97 olarak gerçekleşti.

Öğrencilerin yüzde 92'Si tercih ettikleri ilk 3 liseden birisine yerleşti

2019'da sınavsız yerel yerleştirme kapsamında liselere yerleşen öğrencilerin ilk üç tercihinden birisine yerleşme oranı yüzde 91 iken, öğrenci sayısındaki ciddi artışa rağmen 2020'de bu oran yüzde 92'ye yükseldi. Bu oran, yerleşen öğrencilerin memnuniyetlerinin arttığını göstermesi bakımından oldukça önemli bir göstergedir. Bu orandaki yükseklik aynı zamanda MEB'in süreci tüm zorluklara rağmen ne kadar başarılı bir şekilde yürüttüğünü göstermektedir.

Lise türlerinde ilk üç tercihe yerleşme oranı yükseldi

Sınavsız yerleştirmede Anadolu lisesi, Anadolu imam hatip lisesi ile mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşen öğrencilerin ilk üç tercihlerine yerleşme oranları hem okul türlerine yönelik bilinçli yönelimi göstermesi bakımından hem de genel olarak sınavsız yerleştirmede öğrencilerin memnuniyetlerini göstermesi açısından çok önemlidir. 2019 yılında bu göstergede oldukça yüksek bir oran elde edilmişti. 2020 yılında da benzer eğilimin sürmekte olduğu görülmektedir.

2019 sınavsız yerleştirmede öğrencilerin yüzde 52'si birinci tercihlerine yerleşmişlerdi. 2020 yılında ise bu oran yüzde 49 olarak gerçekleşti. Öğrenci sayısındaki ciddi artış göz önüne alındığında kısmi düşüşe rağmen sınavsız yerel yerleştirmede öğrencilerin yarısının birinci tercihlerindeki liselere yerleşebildikleri görülmektedir.

Anadolu liselerine 2019 yılında yerleşen öğrencilerin yüzde 99'u ise ilk üç tercihlerinde yer alan bir Anadolu lisesine yerleşirken 2020 yılında da bu oran yine yüzde 99 olarak gerçekleşti. Benzer şekilde Anadolu imam hatip liselerine sınavsız yerleşen öğrencilerin yüzde 87'si ise ilk üç tercihlerinde yer alan bir Anadolu imam hatip lisesine yerleşirken 2020 yılında bu oranın yüzde 87.26'ya yükseldiği görülmektedir.

Bu kapsamda en yüksek iyileşme mesleki teknik eğitimde gerçekleşmiştir. 2019 yılında mesleki ve teknik Anadolu liselerine yerleşen öğrencilerin yüzde 41'i birinci tercihlerindeki bir mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşirken bu oran 2020 yılında yüzde 43'e yükselmiştir. Yine 2019 yılında mesleki eğitime yerleşen öğrencilerin yüzde 79'u ilk üç tercihlerinde yer alan bir mesleki ve teknik Anadolu lisesine yerleşirken bu oran 2020 yılında yüzde 82'ye yükselmiştir. Ayrıca, mesleki eğitime sınavlı ve sınavsız yerleşen öğrenci sayısı 2019 yılına göre yüzde 40 arttı.

Sonuç olarak MEB, LGS kapsamında liselere yerleştirmeyi son iki yıldır başarılı bir şekilde yürütmektedir. Özellikle 2020 yılında liselere yerleştirilecek öğrenci sayısındaki ciddi artış ve Covid-19 salgınına rağmen 2019 yılına göre yerleştirme performans göstergelerinin çoğunda iyileşme olması oldukça önemlidir. Bu iyileşmede, sistemin uygulanmasında sürecin yakından takip edilip gerekli iyileştirmelerin hızla yapılmasının ve ilgili tüm paydaşların sürece dâhil edilmesinin çok büyük katkısı olmuştur.

Mahmut Özer
Millî Eğitim Bakanlığı
Bakan Yardımcısı
Eğitim Analiz Değerlendirme Serisi Yürütücüsü

Takdim

Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde 2018 yılında başlattığımız Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları serisinde ilk değerlendirme raporu olarak *Türkiye’de Meslekî ve Teknik Eğitimin Görünümünü* yayımladık. Söz konusu raporda ülkemizde mesleki ve teknik eğitimin mevcut durumu, dünyadaki meslekî eğitimdeki yeni yaklaşımlar ve küresel eğilimler detaylı olarak ele alınmış ve 2023 Eğitim Vizyonu çerçevesinde hedeflerimiz ve bu hedeflere ulaşmadaki yol haritamıza yer verilmişti.

İkinci değerlendirme raporu olarak *Meslekî ve Teknik Ortaöğretimde Kurumsal Dış Değerlendirme Raporunu* yayımladık. Söz konusu raporda da Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğümüz bünyesinde kurduğumuz kalite güvence sistemi bağlamında meslekî ve teknik ortaöğretimde kalite izleme ve değerlendirme birimlerimiz tarafından gerçekleştirilen çalışmaların sonuçlarına yer verdik.

Üçüncü değerlendirme raporunda ise *2018 Liselere Geçiş Sistemi: Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı* ele alındı. Raporda 2018 Merkezi Sınav sonuçlarına göre sınavla öğrenci alan okullara merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin sınav performansları ayrıntılı olarak incelendi.

Dördüncü değerlendirme raporu olan *Millî Eğitim Bakanlığı Kurumlarının 2018 Yılında TÜBİTAK Bilim ve Toplum Destek Programlarına Katılımı* başlıklı raporda TÜBİTAK tarafından sağlanan 4004, 4005, 4006 ve 4007 destek programlarına Bakanlığımız bünyesindeki kurumlarımızın katılımı ve başvuruları detaylı olarak incelendi.

Geçmişten Günümüze Fotoğraflarla Mesleki ve Teknik Eğitim başlıklı beşinci değerlendirme raporunda Osmanlı İmparatorluğundan Cumhuriyet dönemine kadar mesleki ve teknik eğitimin gelişimi fotoğraflarla anlatıldı. Bu rapor, birbirinden çok farklı özelliklere sahip olan ve farklı zamanlarda hizmet veren meslek okullarının tarihi değişimini açıkça incelemek için fırsat sağladı.

Altıncı değerlendirme raporu olan *Organize Sanayi Bölgelerinde Mesleki ve Teknik Eğitim* Türkiye’de sayısı hızla artan Organize Sanayi Bölgelerinde (OSB) yer alan mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında verilen eğitime odaklandı.

Yedinci değerlendirme raporu olan *2019 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav* başlıklı raporda Merkezi Sınavda elde edilen sonuçlar detaylı olarak incelendi. Sınava katılan öğrencilerimizin alt testlerde gösterdikleri performans değerlendirildi. Öğrencilerimizin okulda gösterdikleri başarıları ile sınav performansları arasındaki ilişki belirlendi.

2019 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) Kapsamında İlk Yerleştirme Sonuçları başlıklı sekizinci raporda öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına geçiş süreçleri detaylı olarak incelendi. Raporda merkezi ve yerel yerleştirme süreçleri tanıtıldı, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin sınav performansı ve ilk yerleştirme kapsamında öğrencilerin merkezi ve yerel yerleştirme sonuçları analiz edildi.

Türkçe-Matematik-Fen Bilimleri Öğrenci Başarı İzleme Araştırması (TMF-ÖBA)-I: 2019 4. Sınıf Seviyesi başlıklı dokuzuncu raporda 4. sınıfta eğitimine devam eden öğrencilerimizin Türkçe, matematik ve fen bilimleri alanlarında gösterdikleri akademik performans incelendi. Öğrenci, öğretmen ve velilerimizden de anketler aracılığıyla elde ettiğimiz veriler öğrencilerimizin akademik performansları ile ilişkilendirildi.

PISA 2018 Türkiye Ön Raporu başlıklı onuncu raporda 2003 yılından bu yana Türkiye'nin katıldığı PISA araştırması sonuçlarına odaklanıldı. PISA 2018'de elde edilen sonuçlar, geçmiş PISA döngülerindeki sonuçlar ve diğer ülkeler ile karşılaştırmalı olarak incelendi.

Dört Beceride Türkçe Dil Sınavı: Pilot Çalışma Sonuçları başlıklı on birinci raporda, öğrencilerimizin dört dil becerisindeki durumu incelendi ve proje içeriği detaylı olarak tanıtıldı. 2019 yılında 15 ilde kurulan dil laboratuvarlarında ilk kez gerçekleştirilen pilot uygulamanın sonuçları ayrıntılı şekilde incelendi. Öğrencilerin dil becerileri üzerinde önemli rol oynayan özellikler belirlendi.

2020 Ortaöğretim Kurumlarına İlişkin Merkezi Sınav başlıklı on ikinci raporda öğrencilerimizin 2020 yılı Merkezi Sınav sonuçları incelendi. Sınavın sağlıklı ve sorunsuz uygulanması amacıyla alınan tedbirler açıklandı. Sınavın kapsamı ve öğrencilerimizin alt testlerdeki performansları detaylı şekilde incelendi.

Değerlendirme raporları serimizin on üçüncü raporu olan *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS): Merkezi Sınavla Yerleşen Öğrencilerin Performansı* başlıklı bu raporda ortaöğretim kurumlarına merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin sınav performansları detaylı olarak incelendi. Raporda öncelikle sınavın uygulanma süreci ve teknik özellikleri hakkında bilgi verildi. Merkezi sınavla ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans alt testler düzeyinde incelendi, sonuçlar geçen yıllarda elde edilen sonuçlarla birlikte değerlendirildi.

2020 yılında merkezi olarak ortaöğretim kurumlarına yerleştirilen öğrencilerimizin tercihlerine ve sınav performanslarına dair önemli bulgular sunan bu raporun hazırlanmasında emek veren çalışma arkadaşlarıma teşekkür ediyor, raporun hayırlı olmasını diliyorum.

Ziya Selçuk
Millî Eğitim Bakanı

Yönetici Özeti

Ortaokuldan mezun olan öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına geçişi iki farklı türde yerleştirme ile gerçekleştirilmektedir. Bu yerleştirme türlerinden ilki merkezi yerleştirmedir ve merkezi yerleştirmede Liselere Geçiş Sistemi Kapsamında uygulanan Merkezi Sınava katılan öğrenciler, bu sınavda gösterdikleri performansa göre sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmektedir. İkinci yerleştirme türü olan yerel yerleştirme Merkezi Sınava katılma durumundan bağımsız olarak öğrencilerin ikamet ettikleri bölgede veya yakın bölgelerde tercihleri doğrultusunda sınavsız öğrenci alan okullara yerleştirilmesi sürecini ifade etmektedir.

2020 yılında yapılan Merkezi Sınava toplam 1.472.088 öğrenci katılmıştır. Merkezi Sınava katılacak öğrenci sayısında yaşanan artış nedeniyle Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarının kontenjanlarında büyük artışlar gerçekleştirmiştir. Kontenjan düzenlemeleri kapsamında sınavla öğrenci alan Anadolu liselerinde %69, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde %62, Anadolu imam hatip liselerinde %45, fen liselerinde %35 ve sosyal bilimler liselerinde %35 kontenjan artışı sağlanmıştır. Bu düzenlemenin yanı sıra merkezi yerleştirme ile öğrenci alan Anadolu lisesinin olmadığı 21 ilde en az bir Anadolu lisesi sınavla öğrenci alan okullar kapsamına alınmıştır. Artan kontenjanlarla birlikte MEB, öğrencilerin merkezi yerleştirme için tercih sayılarını da beşten ona çıkarmıştır. Bu kararlar kontenjanları önemli ölçüde artırılan ortaöğretim kurumları için öğrencilerin daha fazla tercih yapabilmesine imkan sağlamıştır.

16 Temmuz 2020'de sınav sonuçlarının açıklanmasının ardından 20-29 Temmuz tarihleri arasında öğrencilerin merkezi ve yerel yerleştirme tercihleri alınmıştır. Tercih dönemi sonunda, Merkezi Sınava katılan öğrencilerin

571.704'ü (%38,84) sınavla öğrenci alan okullar için tercihte bulunmuştur. 2019 yılında Merkezi Sınava katılan öğrencilerin %42,68'sinin merkezi yerleştirme için tercih yaptığı dikkate alındığında bu oranın 2020 yılında düştüğü görülmektedir. Bu sonuç, oluşturulan kontenjan arzı ile öğrencilerin talepleri arasındaki uyumun arttığına dair önemli bir bulgudur.

Tercihleri neticesinde 2020 yılında 212.485 öğrenci sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmiştir. Bu durum, Merkezi Sınava katılan öğrencilerin %14,43'ünün sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirdiğini göstermektedir. Bu raporda merkezi yerleştirilen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans detaylı olarak incelenmiş ve sonuçlar geçen yıllarla karşılaştırmalı olarak yorumlanmıştır.

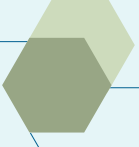
Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Merkezi Sınavda bulunan alt testlerdeki performanslarını değerlendirmek için doğru cevap sayısı dağılımları incelenmiştir. Soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalaması Türkçe alt testinde 15,32, Matematik alt testinde 9,36 ve Fen Bilimleri alt testinde 16,47 olarak hesaplanmıştır. On soru bulunan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalamasının T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testinde 8,41, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde 8,84 ve Yabancı Dil alt tesinde 6,87 olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin ortaokulda gösterdikleri akademik başarılarının bir göstergesi olan Okul Başarı Puanları (OBP) ile Merkezi Sınav Puanları arasındaki ilişki incelenmiştir. İki puan türü arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon katsayısı hesaplanmış, OBP ile Merkezi Sınav Puanları arasında güçlü ve pozitif ($\rho=0,840$) bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, merkezi sınav puanıyla yer-

leşen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans ile okuldaki performansları arasındaki ilişkinin 2020 yılında 2019 yılından daha da güçlü olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak, 2020 yılında uygulanan Merkezi Sınavda öğrencilerin performansının 2019 yılı ile genel bir benzerlik gösterdiği ifade edilebilir. Sınav kapsamı salgın süreci nedeniyle önemli ölçüde daraltılmasına rağmen alt testlerde elde edilen dağılımların yapısı daha önceki yıllarda elde edilenlerle uyum içindedir. Öğrencilerin en yüksek başarıyı gösterdiği alt testlerin Fen Bilimleri, Türkçe, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve T.C. İnkılap Ta-

rihi ve Atatürkçülük olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 2020 yılında doğru cevap sayısı ortalamaları Fen Bilimleri dışındaki tüm alt testlerde 2019 yılına göre değişen ölçülerde düşmüştür. Bu durumun önemli nedenlerinden birisi sınava giren öğrenci sayısının 2020 yılında %43 oranında artması ve sınava başvurunun tercihe bağlı değil otomatik olarak gerçekleştirilmiş olmasıdır. Yapılan detaylı incelemeler, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin 2020 Merkezi Sınavdaki performansları ile okul performansları arasında güçlü bir bağ olduğunu göstermektedir.

1

GİRİŞ

Ortaokuldan başarıyla mezun olan öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına yerleştirmeleri iki farklı şekilde gerçekleştirilmektedir. Merkezi yerleştirme ile Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında uygulanan Merkezi Sınava katılan öğrenciler, bu sınavda gösterdikleri performanslara göre sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları ile mesleki ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarına yerleştirilmektedir.

Yerel yerleştirme ise Merkezi Sınava katılma durumundan bağımsız olarak öğrencilerin ikamet

ettikleri bölgede veya yakın bölgelerde tercihleri doğrultusunda sınavsız öğrenci alan okullara yerleştirme sürecini ifade etmektedir. Bu raporda merkezi yerleştirme ile yerleşen öğrencilerin merkezi sınav performansları incelenmiştir.

2020 LGS kapsamında gerçekleştirilen merkezi ve yerel yerleştirme adımları ve tarihleri Şekil 1'de verilmiştir. Şekil 1'de görüldüğü gibi, merkezi ve yerel yerleştirme süreci 20 Temmuz 2020'den 28 Ağustos 2020 tarihine kadar devam etmektedir.

1.1 Merkezi Yerleştirme

Bu bölümde 2020 Merkezi Sınav sonucuna göre yerleşen öğrencilerin alt testlerdeki doğru cevap sayısı dağılımları ve ölçme sonuçlarının psikometrik özellikleri detaylı olarak analiz edilmiştir.

Merkezi Sınava katılan ve merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrenci sayıları Tablo 1'de verilmiştir. 2020 Merkezi Sınava 1.472.088 öğrenci katılmış, sınav sonucuna göre 212.485 öğrenci merkezi olarak yerleşmiştir.

Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin sınavda bulunan sayısal ve sözel bölümlere ait alt testlerdeki doğru cevap sayısı ortalamaları ve standart sapma değerleri Tablo 2'de gösterilmiştir. Tablo 2'de görüldüğü gibi soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin

TABLO 1

2020 MERKEZİ SINAV

Sınava Katılım Durumu	Öğrenci Sayısı
Sınava Katılan	1.472.088
Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen	212.485

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

doğru cevap sayısı ortalaması Türkçe alt testinde 15,32, Matematik alt testinde 9,36 ve Fen Bilimleri alt testinde 16,47 olarak hesaplanmıştır. On soru bulunan alt testler arasında öğrencilerin doğru cevap sayısı ortalamasının T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testinde 8,41, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde 8,84 ve Yabancı Dil alt testinde 6,87 olduğu belirlenmiştir.

TABLO 2

MERKEZİ SINAV PUANIYLA YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN ALT TESTLERE GÖRE DOĞRU CEVAP SAYISINA İLİŞKİN İSTATİSTİKLER

Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	Doğru Cevap Sayısı Ortalaması	Standart Sapma
SÖZEL BÖLÜM	Türkçe	20	15,32	3,24
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	8,41	2,16
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	8,84	1,56
	Yabancı Dil	10	6,87	3,18
SAYISAL BÖLÜM	Matematik	20	9,36	4,42
	Fen Bilimleri	20	16,47	3,55

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

1.2 2020 Merkezi Sınav İstatistikleri

2020 LGS kapsamında yapılan Merkezi Sınavdaki her bir alt test için madde ve güvenilirlik analizi sonuçları Tablo 3'te gösterilmiştir (MEB, 2020a). Tablo 3'te görüldüğü gibi 2020 Merkezi Sınavdaki alt testlerin ortalama soru güçlükleri 0,26 ile 0,64 arasında değer almıştır. Buna göre, öğrencilerin sorulara ortalama doğru cevap verme oranlarının en düşük olduğu alt test Matematik, en yüksek olduğu alt test ise T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülüktür.

2020 Merkezi Sınavda alt testlere ait ortalama soru ayırt edicilik değerlerinin 0,30 ile 0,59 arasında değiştiği ve

tüm alt testlerdeki ortalama ayırt edicilik değerlerinin yüksek düzeylerde olduğu görülmektedir (Crocker ve Algina, 1986).

Yapılan güvenilirlik analizlerinde alt testlerin iç tutarlılık katsayılarının 0,77 ile 0,87 arasında değiştiği belirlenmiştir. Hesaplanan güvenilirlik katsayıları tüm alt testlerde psikometrik açıdan uygun görülen seviyenin üzerindedir (Cronbach, 1951; Cronbach vd., 1972).

TABLO 3

2020 MERKEZİ SINAV MADDE ANALİZİ VE GÜVENİRLİK ANALİZİ SONUÇLARI

Bölüm	Alt Test	Soru Sayısı	Ortalama Soru Güçlüğü	Ortalama Soru Ayırt Ediciliği	İç Tutarlılık (Güvenirlik) Katsayısı
SÖZEL BÖLÜM	Türkçe	20	0,50	0,38	0,82
	T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük	10	0,50	0,51	0,82
	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	10	0,64	0,47	0,79
	Yabancı Dil (İngilizce)	10	0,35	0,59	0,87
SAYISAL BÖLÜM	Matematik	20	0,26	0,30	0,77
	Fen Bilimleri	20	0,51	0,44	0,86

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

Salgın nedeniyle sınav kapsamının önemli ölçüde daraldığı 2020 Merkezi Sınavında yer alan soruların ayırt ediciliklerinin gerekli düzeyin üzerinde olduğu, alt testler düzeyinde hesaplanan güvenilirlik katsayılarının yüksek olduğu belirlenmiştir.

ŞEKİL 2

LİSELERE GEÇİŞ SİSTEMİ KAPSAMINDA MERKEZİ YERLEŞTİRME SÜRECİ

MERKEZİ YERLEŞTİRME

Merkezi Yerleştirme nedir?

Merkezi Yerleştirme, Merkezi Sınavla öğrenci alan fen liseleri, sosyal bilimler liseleri, özel program ve proje uygulayan eğitim kurumları ile meslekî ve teknik Anadolu liselerinin Anadolu teknik programlarına tercihler doğrultusunda merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre yapılan yerleştirmedir.

Merkezi Yerleştirmede tercih yapabilmek için Yerel Yerleştirme tercihi yapmak zorunlu mudur?

Evet. e-Okulda kayıtlı öğrencilerin, Merkezi Sınavla Öğrenci Alan Okulları tercih edebilmesi için yerel yerleştirme tercihi yapması zorunludur.

Merkezi Yerleştirme hangi kriterlere göre yapılır?

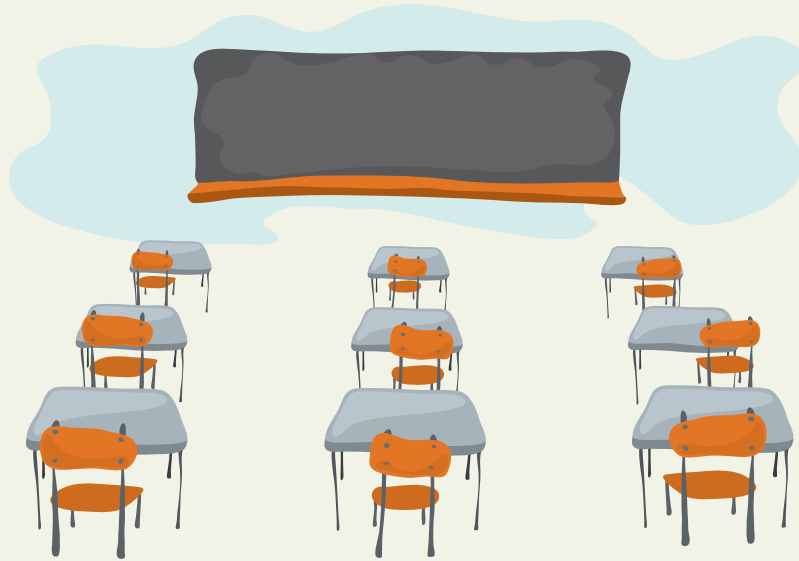
Merkezi sınavla öğrenci alan okulların belirlenen kontenjanlarına merkezi sınav puanı üstünlüğüne göre yerleştirme yapılır.

Merkezi sınav puanının eşitliği hâlinde sırasıyla;

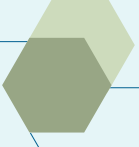
1. Okul Başarı Puanı (OBP) üstünlüğüne,
2. 8'inci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
3. 7'nci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
4. 6'nci sınıftaki Yılsonu Başarı Puanı (YBP) üstünlüğüne,
5. 8'inci sınıfta özürsüz devamsızlık yapılan gün sayısının azlığına,
6. Tercih önceliğine,
7. Öğrencinin doğum tarihine göre yaşı küçük olana bakılarak yerleştirme yapılır.

Öğrenciler, Merkezi Sınav Puanına göre öğrenci alan okullardan kaç tercih yapabilirler?

Merkezi Sınava giren öğrenciler, Yerel Yerleştirme ile öğrenci alan okullar için tercihlerini yaparak kayıt işlemi tamamlandıktan sonra, Merkezi Sınavla öğrenci alan okullar için açılacak Merkezi Sınavla Öğrenci Alan Okullar ekranından en fazla 10 (on) okul tercihinde bulunabilirler.

2

2020 MERKEZİ SINAV PUANIYLA
YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN
SINAV PERFORMANSI

2.1 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Alt Testlere Göre Doğru Cevap Sayısı Dağılımları

Öğrencilerin testlerdeki doğru cevap sayıları, üzerinde şans başarısına yönelik düzeltme yapılmamış haliyle sınav performanslarının önemli bir göstergesidir. 2020 Merkezi Sınav sonuçlarına göre merkezi yerleştirme ile

yerleşen öğrencilerin farklı alt testlerdeki performanslarını değerlendirmek için doğru cevap sayısı dağılımları incelenmiştir.

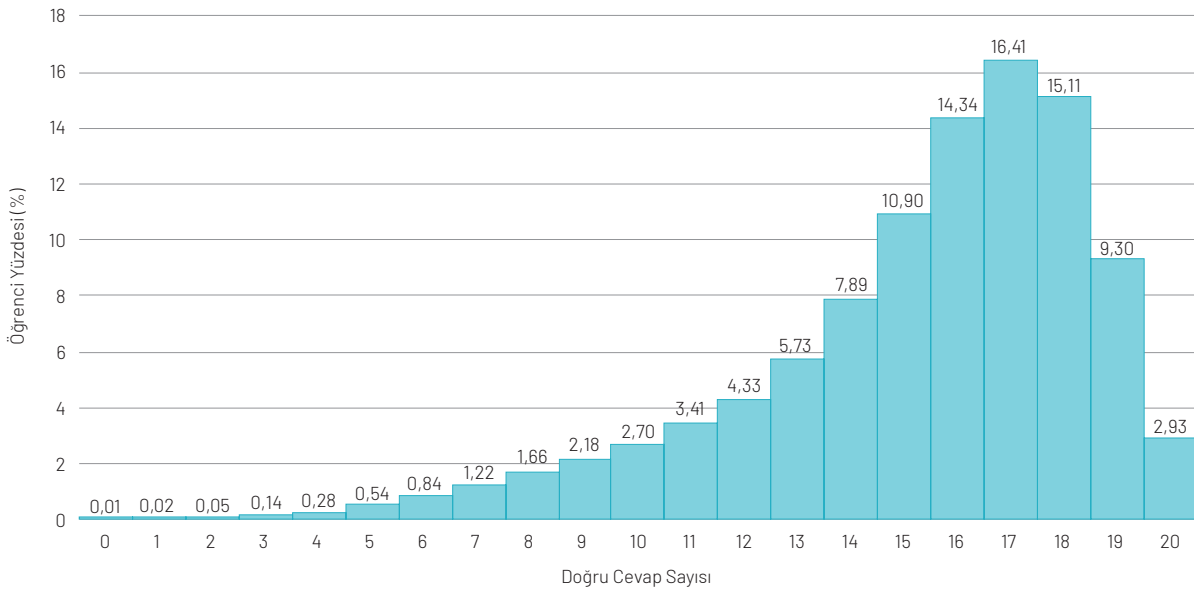
2.1.1 Türkçe Alt Testi

Grafik 1'de görüldüğü gibi, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Türkçe alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımları sola çarpık bir eğilim göstermektedir. Doğru cevap sayısı 0 ile 10 arasında olan öğrencilerin oranı yalnızca %9,64 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin en yoğun (%73,95) bulunduğu doğru cevap sayısı aralığı 14-

19 aralığıdır. En fazla gözlemlenen doğru cevap sayısı 17'dir ve yerleşen öğrencilerin %2,93'ü alt testte yer alan tüm soruları doğru cevaplamıştır. Yerleşen öğrencilerin Türkçe alt testindeki doğru cevap sayısı ortalaması 15,32 ve standart sapması 3,24 olarak hesaplanmıştır.

GRAFİK 1

TÜRKÇE ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

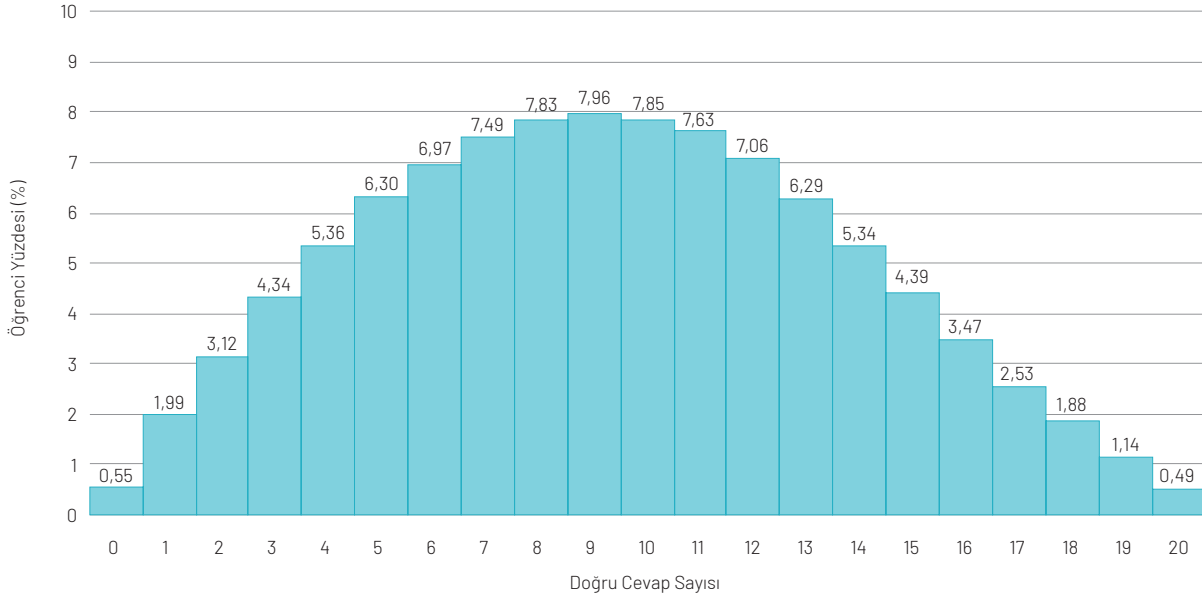
2.1.2 Matematik Alt Testi

Grafik 2'de 20 soru bulunan Matematik alt testinde öğrencilerin doğru cevap sayılarının normal dağıldığı görülmektedir. Öğrencilerin en yoğun bulunduğu (%65,38) doğru cevap sayısı aralığı 5-13 aralığıdır. Doğru cevap sayısı 0 ile 4 arasında olan öğrenci oranı görece düşüktür. Yerleşen öğrencilerin bu alt testteki doğru cevap sayısı oranları 1'den 9'a kadar sürekli artmakta ve 10'dan 20'ye kadar sürekli azalmaktadır. Yerleşen öğrencilerin doğru

cevap sayılarının dağılımı incelendiğinde en fazla gözlenen doğru cevap sayısının 9 olduğu görülmektedir. Matematik alt testinde doğru cevap sayısı 10 ile 20 arasında değişen öğrenciler, yerleşen öğrencilerin %48,08'ini oluşturmaktadır. Yerleşen öğrencilerin Matematik alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 9,36 ve standart sapması 4,42'dir. Testte bulunan 20 sorunun tamamını doğru işaretleyen öğrenci oranı %0,49'dur.

GRAFİK 2

MATEMATİK ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

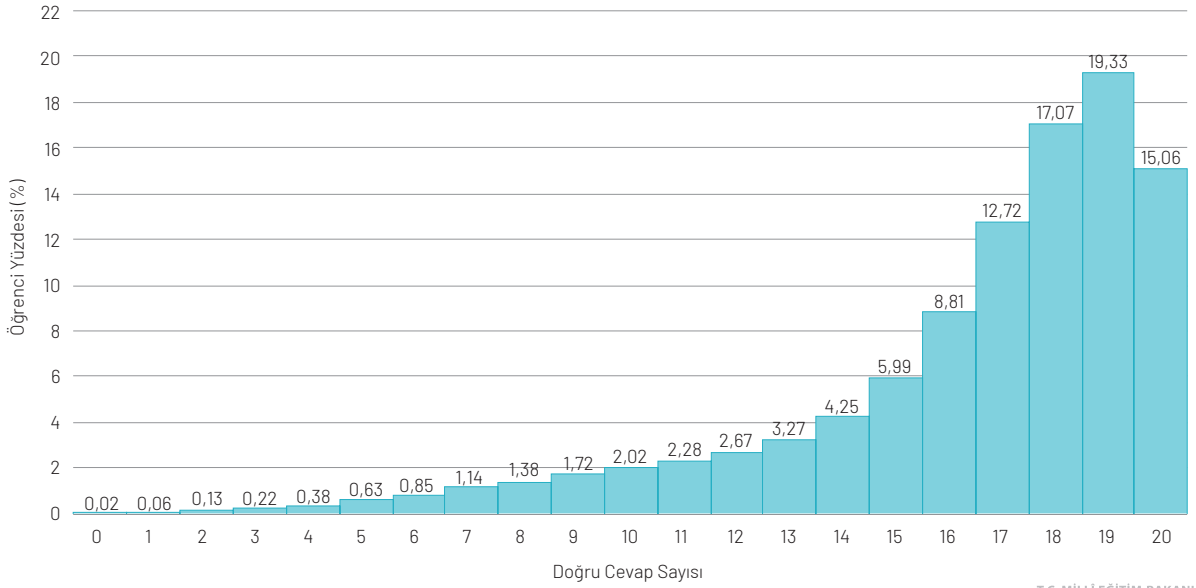
2.1.3 Fen Bilimleri Alt Testi

Grafik 3'te görüldüğü gibi, 20 sorunun bulunduğu Fen Bilimleri alt testinde doğru cevap sayısı 2-20 arasında geniş bir dağılıma sahiptir ve dağılım sola çarpıktır. Dağılımda en fazla gözlenen doğru cevap sayısının 19, ortalamasının 16,47 ve standart sapmanın 3,55 olması, öğrencilerin bu alt testte başarı gösterdiğini ve doğru

cevap sayılarının farklılaştığını göstermektedir. Fen Bilimleri alt testinde 20 sorunun tamamını doğru işaretleleyen öğrencilerin oranı %15,06'dır. Fen Bilimleri alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı, 2019 yılında yerleşen öğrencilerin doğru cevap sayısı dağılımı ile benzerlik göstermektedir.

GRAFİK 3

FEN BİLİMLERİ ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

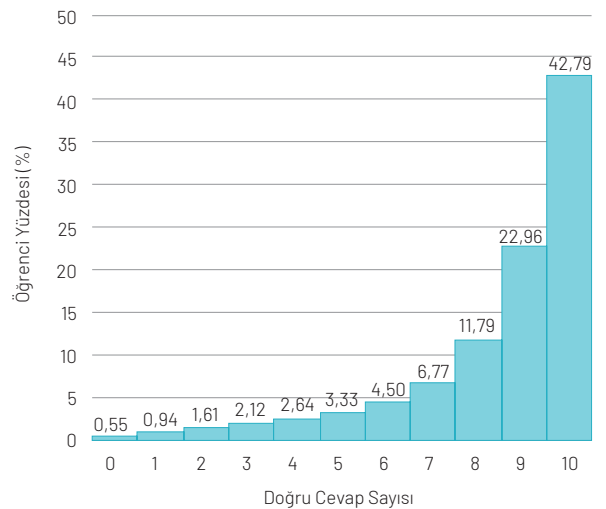
T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

2.1.4 T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Alt Testi

Grafik 4'te merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımının sola çarpık olduğu görülmektedir. Yerleşen öğrencilerin %42,79'u T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki 10 sorunun tümünü doğru cevaplamıştır. Doğru cevap sayısı 8 ve üzerinde olan ve merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin oranı %77,54'tür. Yerleşen öğrencilerin T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki doğru cevap sayısı ortalaması 8,41, standart sapması ise 2,16 olarak hesaplanmıştır. T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı, 2019 yılında yerleşen öğrencilerin doğru cevap sayısı dağılımı ile benzerlik göstermektedir. 2019 ve 2020 yıllarında elde edilen dağılımlarda yerleşen öğrencilerin çoğunluğunun doğru cevap sayısı 8 ve üzerindedir.

GRAFİK 4

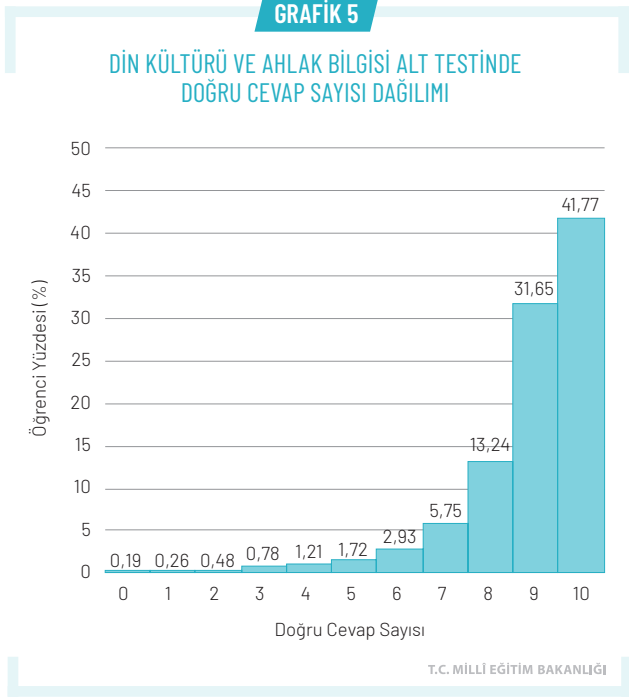
T.C. İNKILAP TARİHİ VE ATATÜRKÇÜLÜK ALT TESTİNDE DOĞRU CEVAP SAYISI DAĞILIMI

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

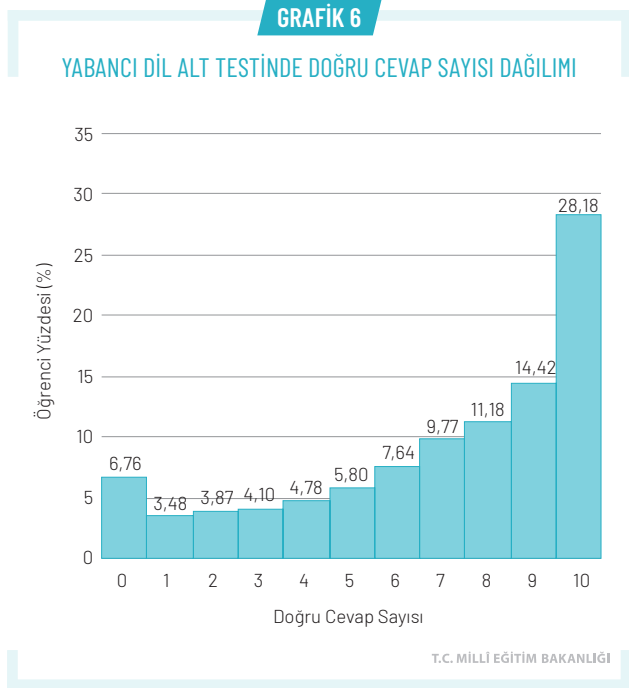
2.1.5 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Alt Testi

Grafik 5'e göre, merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı sola çarpıktır. Yerleşen öğrencilerin %86,66'sının 8-10 doğru cevap sayısı aralığında bulunduğu belirlenmiştir. Yerleşen öğrencilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi alt testinde doğru cevap sayısı ortalaması 8,84 ve standart sapması 1,56'dır.

2.1.6 Yabancı Dil Alt Testi

Grafik 6'da görüldüğü üzere merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin Yabancı Dil alt testindeki doğru cevap sayısı dağılımı sola çarpıktır. Yerleşen öğrencilerin bu alt testteki doğru cevap sayısı oranları 1'den 10'a kadar sürekli artmakta ve doğru cevap sayısı 10 olduğunda bu oran %28,18'e ulaşmaktadır. Grafik 6'ya göre öğrencilerin en yoğun bulunduğu (%53,78) doğru cevap sayısı aralığı 8 ile 10'dur. Yerleşen öğrencilerin Yabancı Dil alt testindeki ortalaması 6,87 ve standart sapması 3,18 olarak hesaplanmıştır.

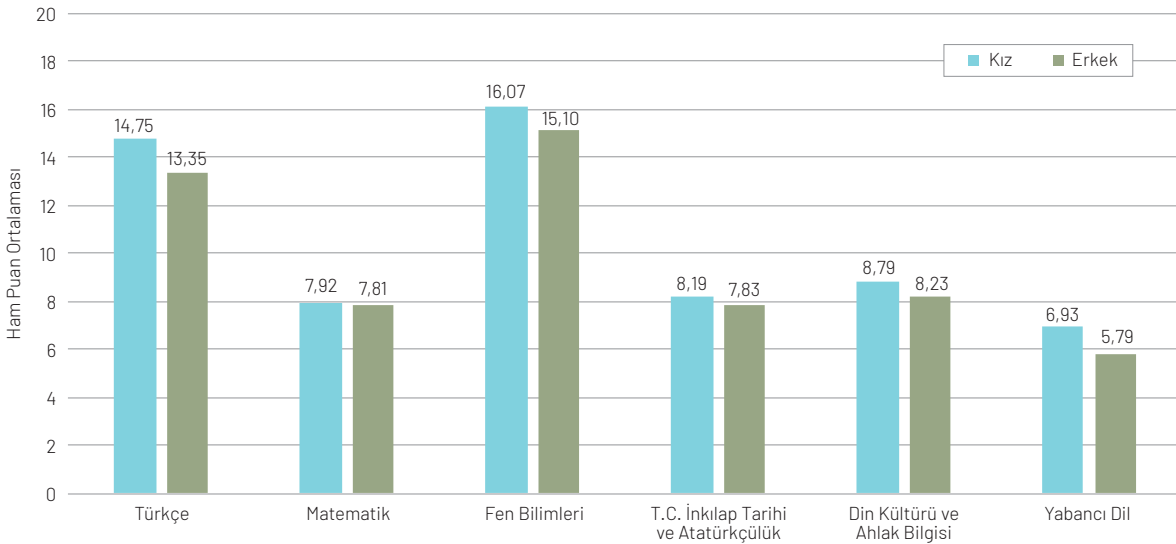
2.2 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Cinsiyete Göre Ham Puan Ortalamaları

Büyük ölçekli ulusal ve uluslararası sınav uygulamalarına yönelik analizlerde sınava katılan bireylerin demografik değişkenlere göre sınav performansları belirlenmekte ve gruplar arasında önemli farkların görülmesi durumunda bu farkların eğitime ilişkin diğer göstergelerle tutarlı olup olmadığı incelenmektedir. Eğitimde mevcut durumun izlenmesi amacıyla incelenen demografik değişkenlerden biri cinsiyettir ve bu bağlamda farklı cinsiyet gruplarında bulunan öğrencilerin sınav performansları karşılaştırılmıştır. Grafik 7'de merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin cinsiyete göre Merkezi Sınavda bulunan alt testlerdeki ham puan ortalamaları gösterilmiştir.

Grafik 7'den görüldüğü üzere, kız öğrenciler tüm alt testlerde erkek öğrencilerden daha yüksek ham puan ortalamasına sahiptir. Elde edilen bu sonuçlar, kademeler arası geçiş sınavlarında daha önceki yıllarda elde edilen bulgularla uyum içindedir (MEB, 2018, 2019). 20 soru bulunan alt testler arasında Fen Bilimleri, her iki cinsiyet grubundaki öğrencilerin en yüksek ham puan ortalamasına sahip olduğu alt testtir. 10 soru bulunan alt testler arasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi öğrencilerin en yüksek ham puan ortalamasına sahip olduğu alt testtir. 20 soru bulunan alt testler arasında her iki cinsiyet grubunda da ham puan ortalamasının en düşük olduğu alt testin Matematik olduğu, bu alt testte erkek öğrencilerin ham puan ortalamasının 7,81, kız öğrencilerin ham puan ortalamasının 7,92 olduğu görülmektedir.

GRAFİK 7

CİNSİYETE GÖRE ALT TESTLERDEKİ HAM PUAN ORTALAMALARI

T.C. MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI

2020 yılında merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrenciler arasında kız öğrenciler tüm alt testlerde erkek öğrencilerden daha yüksek ham puan ortalamasına sahiptir.

2.3 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Merkezi Sınav Puanı Dağılımı

Merkezi Sınav sonucunda yerleşen öğrencilerin 100 ile 500 arasında değişen Merkezi Sınav puan dağılımları incelenmiştir. Merkezi Sınav Puanı aralıkları ve bu puan aralıklarında bulunan öğrenci oranları Grafik 8'de gösterilmiştir.

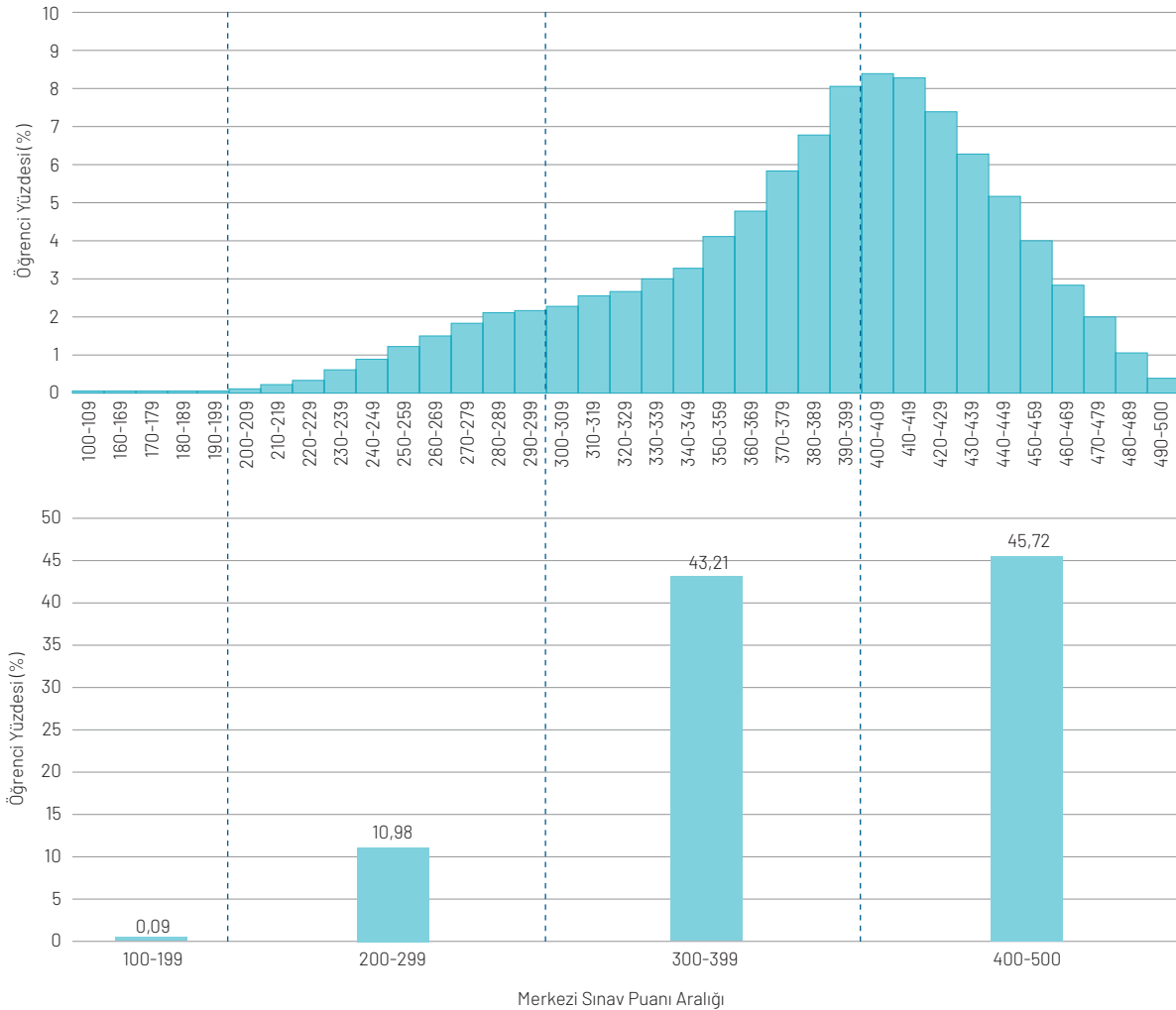
Grafik 8'e göre öğrencilerin Merkezi Sınav puan dağılımı sola çarpık bir özellik göstermektedir. Öğrencilerin 390-399, 400-409 ve 410-419 puan aralıklarında bulunma oranları görece birbirine yakın ve %8'in üzerinde-

dir. Dağılımda yoğunluk 400-409 puan aralığında tepe noktasına ulaşmıştır. Yerleşen öğrencilerin yaklaşık yarısının (%53,76) sınav puanı 390 ile 500 arasındadır. Merkezi Sınav Puanı, 100-109 puan aralığından 400-409 puan aralığına yükseldikçe öğrencilerin bu puan aralıklarında bulunma oranları artmaktadır.

Yerleşen öğrenciler arasında Merkezi Sınav Puanı 100-199 aralığında olan öğrencilerin oranı %0,09, 200-299 aralığında olan öğrencilerin oranı %10,98, 300-399

GRAFİK 8

MERKEZİ SINAV PUANIYLA YERLEŞEN ÖĞRENCİLERİN SINAV PUANI DAĞILIMI

aralığında olan öğrencilerin oranı %43,21 ve 400-500 aralığında olan öğrencilerin oranı %45,72'dir. Beklenildiği üzere, sınavdaki performansı sonucunda daha yüksek puan aralıklarında bulunan öğrencilerin sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleşme oran-

ları görece yüksektir. 2019 yılında yerleşen öğrencilerin puan dağılımı ile kıyaslandığında 2020 yılında 200-299 ve 300-399 aralığındaki puanlarla yerleşen öğrencilerin oranı artmış, 400-500 aralığındaki puanlarla yerleşen öğrencilerin oranı ise azalmıştır.

2.4 Merkezi Sınav Puanıyla Yerleşen Öğrencilerin Okul Başarı Puanı ve Merkezi Sınav Puanı İlişkisi

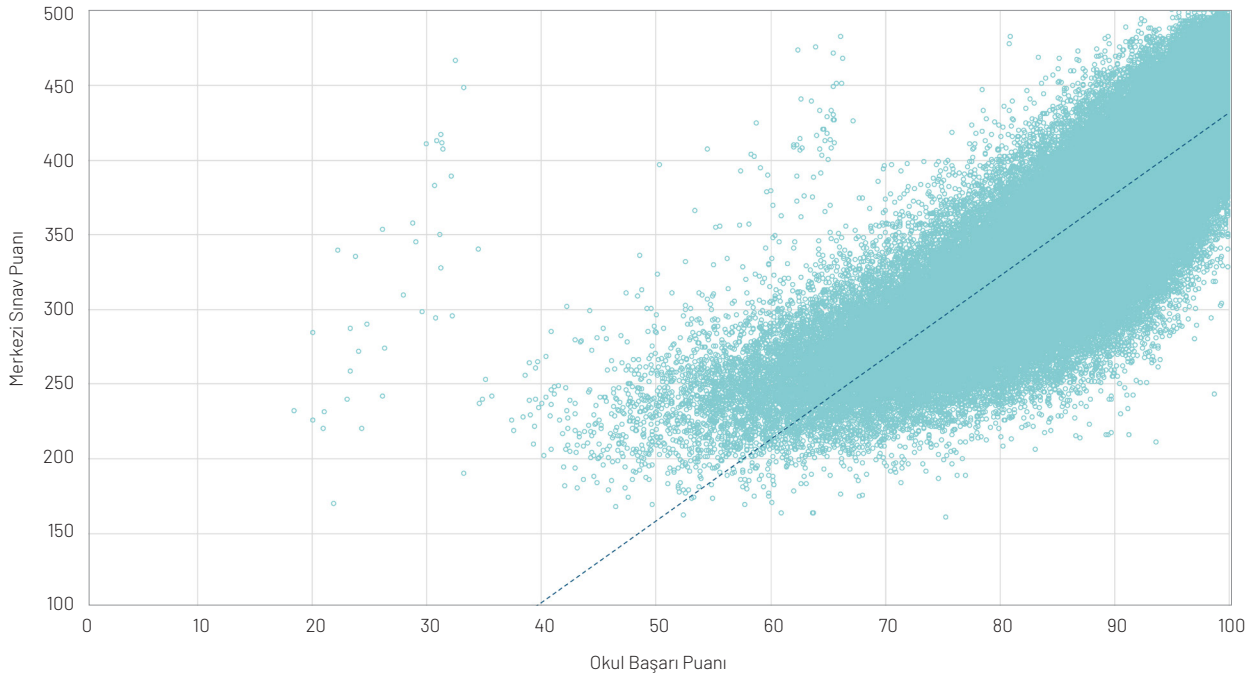
Öğrencilerin ortaokulda edindikleri becerilerin bir göstergesi olan Okul Başarı Puanı (OBP) ile Merkezi Sınavdan aldıkları puanlar arasındaki ilişkiyi belirlemek için iki puan türü arasındaki korelasyon incelenmiştir. OBP ile Merkezi Sınav Puanı arasındaki ilişkinin yönünü ve gücünü belirlemek için oluşturulan saçılım diyagramı Grafik 9'da gösterilmiştir.

Grafik 9'da görüldüğü gibi, 2019 yılında Merkezi Sınav sonucuna göre yerleşen öğrencilerin OBP ve Merkezi Sınav Puanları arasında doğrusal bir ilişki bulunmak-

tadır. Ortalamaya göre simetrik bir dağılıma sahip olmaması dolayısıyla Spearman Sıra Farkları Korelasyon Katsayısı ile yapılan incelemede puanlar arasında doğrusal, pozitif yönde, istatistiksel açıdan anlamlı ve güçlü ($\rho=0,840$) bir ilişkinin bulunduğu belirlenmiştir. Bu sonuç, öğrencilerin Merkezi Sınav Puanları ile OBP'lerinin benzer yönde değiştiğini ve birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduklarını göstermektedir. 2019 yılında hesaplanan katsayı ($\rho=0,825$) ile kıyaslandığında OBP ile Merkezi Sınav Puanı arasındaki ilişkinin 2020 yılında daha güçlü hale geldiği görülmektedir.

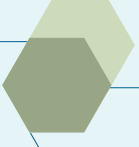
GRAFİK 9

OKUL BAŞARI PUANI VE MERKEZİ SINAV PUANLARININ SAÇILIM DİYAGRAMI

3

SONUÇ

2020 yılında Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında gerçekleştirilen Merkezi Sınav, 1.472.088 öğrencinin katılımıyla uygulanmıştır. 2019 yılı ile kıyaslandığında Merkezi Sınavla katılan öğrenci sayısı yaklaşık %43 artmıştır. Uygulama süreci öncesinde 2020 yılında 8. sınıftan mezun olacak öğrenci sayısındaki önemli artış dikkate alınarak Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından merkezi ve yerel yerleştirme kontenjanları yeniden düzenlenmiştir. Düzenleme yapılırken kontenjan artışları okul türlerinde dengeli bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarının kontenjanları bir önceki yıla göre Anadolu liselerinde %69, mesleki ve teknik Anadolu liselerinde %62, Anadolu imam hatip liselerinde %45, fen liseleri ve sosyal bilimler liselerinde ise %35 düzeyinde artırılmıştır (MEB, 2020b). Yapılan kontenjan artırımları ile ortaöğretime geçen öğrencilerin sayısındaki artışın sınavlı okulların kontenjanları açısından herhangi bir dezavantaj oluşturmaması amaçlanmıştır.

Ortaöğretime geçiş sürecinde yapılan diğer iyileştirmelerden birisi, sınavla öğrenci alan Anadolu lisesi bulunmayan 21 ilde en az bir Anadolu lisesinin bu kapsama alınmasıdır. Bu uygulama ile öğrencilerin en fazla tercih ettiği lise türü olan sınavla öğrenci alan Anadolu liselerinden her ilde en az bir tane olması sağlanmıştır. İkinci önemli iyileştirme, Merkezi Sınav kapsamının 8. sınıfın ilk dönemi ile sınırlandırılmasıdır. Merkezi Sınav kapsamı, 2020 yılında virüs salgını dolayısıyla okulların açık kalabildiği ilk dönem müfredatları ile sınırlandırılmış, öğrenciler arasında fırsat eşitliği bağlamında önemli bir adım atılmıştır (Özer, 2020).

Merkezi sınavın ardından 20-29 Temmuz 2020 tarihleri arasında öğrencilerin ortaöğretim kurumlarına ilişkin tercihleri alınmıştır. Sınava giren öğrencilerin %38,84'ü sınavla öğrenci alan kurumlara yönelik tercihte bulunmuştur. 2019 yılı ile kıyaslandığında merkezi yerleştirme için tercih yapan öğrenci oranında yaklaşık %4'lük bir düşüş olduğu belirlenmiştir. MEB tarafından sınavlı okul kontenjanlarında ve tercih sayısında yapılan artışlara ve öğrencilerin sınava katılımlarının artmasına rağmen görülen bu düşüş, öğrencilere sunulan kontenjan arzı ile öğrenci talepleri arasındaki uyumun iyileşmesi açısından önemlidir.

Öğrencilerin tercihleri ve Merkezi Sınav performansları doğrultusunda 212.485 öğrenci sınavla öğrenci alan ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmiştir. Bu sonuç aynı zamanda 2020 yılında Merkezi Sınavla katılan öğrencilerin %14,43'ünün merkezi sınav puanına göre yerleştirildiği anlamına gelmektedir. 2019 yılında bu oranın %13,50 olduğu düşünüldüğünde, öğrenci sayısı artmasına rağmen yukarıda bahsedilen kontenjan artırımını ve diğer iyileştirmeler sayesinde merkezi yerleştirme açısından öğrencilere herhangi bir dezavantaj yaratılmadığını göstermektedir.

Bu raporda sınavla öğrenci alan okullara yerleşen öğrencilerin Merkezi Sınavda gösterdikleri performans ayrıntılı şekilde değerlendirilmiştir. Bu kapsamda alt testlerde elde edilen doğru cevap sayısı ve merkezi sınav puanı dağılımları incelenmiş, cinsiyet grupları arasındaki farklar ele alınmış, öğrencilerin sınav performansı ve okul performansı arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular geçen yıllarda aynı kapsamdaki bulgular ile karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır.

Soru sayısı 20 olan alt testler arasında öğrencilerin en yüksek başarıyı gösterdiği alt testlerin Fen Bilimleri ve Türkçe olduğu görülmüştür. Soru sayısı 10 olan alt testler arasında ise Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve T. C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük, öğrencilerin daha yüksek başarı gösterdikleri alt testlerdir. Öğrencilerin tüm alt testlerdeki doğru cevap sayısı dağılımlarının yapısı 2019 yılında elde edilenlerle genel bir benzerlik göstermektedir. Hesaplanan doğru cevap sayısı ortalamalarının ise 2020 yılında Fen Bilimleri alt testi dışındaki tüm alt testlerde 2019 yılına göre daha düşük olduğu belirlenmiştir.

Merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin ortaokulda gösterdikleri akademik başarılarının bir göstergesi olan Okul Başarı Puanları (OBP) ile Merkezi Sınav Puanları arasındaki ilişki incelenen diğer bir unsurdur. Hesaplanan korelasyon katsayısı ile, OBP ile Merkezi Sınav Puanları arasında güçlü ve pozitif ($\rho=0,840$) bir ilişkinin olduğu belirlenmiştir. Elde edilen katsayı ayrıca merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin sınavda gösterdikleri performans ile okuldaki performansları arasındaki ilişkinin 2020 yılında 2019 yılından daha güçlü olduğunu da göstermektedir.

Elde edilen bulgular birlikte değerlendirildiğinde sınav kapsamı salgın süreci nedeniyle daraltılmasına karşın merkezi sınav puanıyla yerleşen öğrencilerin performansının daha önceki yıllarda elde edilenlerle uyumlu olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, 2019 yılına kıyasla merkezi sınav puanıyla yerleşenler arasında 200-299 ve 300-399 puan aralığında bulunan öğrencilerin oranları artmış 400-500 arasındaki öğrencilerin oranı ise azalmıştır. 2020 yılında sınava katılımın artması ve puan ortalamalarının kısmen azalmasının ardında öğrencilerin sınav motivasyonlarını etkileyen çeşitli etmenler de bulunmaktadır. Öğrencilerin uzun süredir göremedikleri arkadaşları ile bir arada olmak istemeleri, sınavın medyada geniş yer alması, salgın döneminin psikolojik etkileri ve sınav başvurusunun otomatik olarak gerçekleştirilmesinin olası etkileri de bu kapsamda değerlendirilebilir.

Kaynaklar

- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction to classical and modern test theory*. New York: Holt, Rinehart and Winston
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297-334.
- Cronbach, L. J., Gleser, G. C., Nanda, H., & Rajaratnam, N. (1972). *The dependability of behavioral measurements*. New York: Wiley.
- MEB (2018). *Liselere Geçiş Sistemi (LGS): Merkezi sınavla yerleşen öğrencilerin performansı*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:3. Ankara: MEB.
- MEB (2019). *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında ilk yerleştirme sonuçları*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:15. Ankara: MEB.
- MEB (2020a). *2020 ortaöğretim kurumlarına ilişkin merkezi sınav*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:13. Ankara: MEB.
- MEB (2020b). *2020 Liselere Geçiş Sistemi (LGS) kapsamında ilk yerleştirme sonuçları*. Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi No:15. Ankara: MEB.
- Özer, M. (2020). Educational policy actions by the Ministry of National Education in the times of COVID-19 pandemic in Turkey. *Kastamonu Education Journal*, 28(3), 1124-1129.

**T.C. MİLLÎ EĞİTİM
BAKANLIĞI**

Eğitim Analiz ve Değerlendirme Raporları Serisi
No:13 • Ağustos 2020